

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2025

for Sykehusinnkjøp HF

*Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til Sykehusinnkjøp HF oppfyller våre krav til gjennomføernivå. Les mer om gjennomføernivå **her**.*

Til lesere av rapporten

Næringslivet, offentlig sektor og organisasjoner har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr. Virksomheter bidrar til utvikling, innovasjon og bedre levekår, men aktiviteten medfører også risiko og reell skade. Derfor har virksomheter en nøkkelrolle i arbeidet for å nå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5-gradersmål. Dette gjøres best i samarbeid. Etisk handel Norge er en medlemsorganisasjon og flerpartssamarbeid med næringsliv, fagbevegelse, arbeidsgiverorganisasjoner, sivilsamfunn og offentlig sektor som sammen adresserer de komplekse utfordringene i de globale leverandørkjedene som den enkelte virksomhet ikke kan løse alene.

Åpenhet, ansvarlighet og kontinuerlig forbedring er grunnleggende i dette arbeidet. Denne medlemsrapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men favner bredere temaer som klima, miljø og antikorrupsjon. Vårt rammeverk bygger på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger – internasjonale anerkjente standarder som ligger til grunn for Etisk handel Norges 13 prinsipper for bærekraftig forretningspraksis. Disse prinsippene omfatter menneskerettigheter, anstendig arbeid, miljø/klima, dyrevelferd og antikorrupsjon.

Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til å gjennomføre risikobaserte aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på fremdrift i et eget arbeid. Virksomheter på vårt kvalitetsnivå Basis tilfredsstiller åpenhetslovens krav til redegjørelse om aktsomhetsvurderinger. Medlemmer kan også strekke seg etter nivåene Gjennomfører og nå i 2026 Ledende.

Gode aktsomhetsvurderinger handler ikke om å være «risikofri», men om å være transparent og systematisk: å identifisere risiko, forebygge og redusere negativ påvirkning, kommunisere åpent om håndtering og – der det er nødvendig – bidra til gjenoppretting.

Jeg vil takke alle medlemmer for innsatsen, åpenheten og viljen til å bidra til ansvarlige leverandørkjeder. Sammen viser vi hvordan ansvarlig handel kan være til det beste for mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Heidi Furustøl

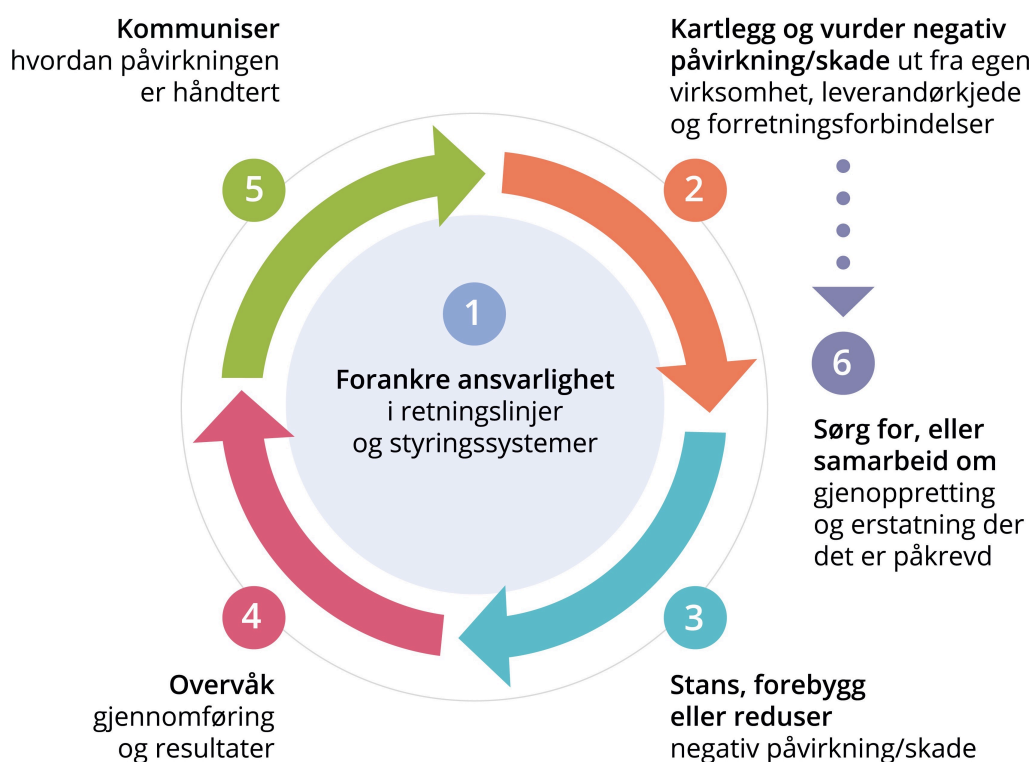
Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

I 2025 fylte Sykehusinnkjøp HF ti år. Dette er ti år hvor arbeidet med bærekraft hele tiden har hatt en framtreddende rolle og det ble ikke mindre i 2025. 1.februar 2025 markerte en ny og viktig milepæl for foretaket da vi gikk fra å være geografi-organisert til å bli kategori-organisert. Kategoridirektørene har fått et tydeligere ansvar for kategori og avtaleforvaltning. Arbeidet knyttet til bærekraft er på den måten blitt enda mer koblet til hovedprosessene våre og arbeidet med aktsomhetsvurderinger og oppfølging innen avtaleforvaltning blir spesialisert i kategoriene.

Vi merker tydelig at forsyningssikkerhet og beredskap er høyere på dagsorden. Vi høster nå store gevinster av at vi i arbeidet knyttet til menneske- og arbeidstakerrettigheter har skaffet oss oversikt over verdikjedene og produksjonsland. Det er en urolig global situasjon og arbeidet med å sikre anstendige arbeidsvilkår går hånd i hånd med å vurdere sikkerhet og beredskap i anskaffelsene. Global uro knyttet til Israel/Palestina og Ukraina/Russland påvirker vårt arbeid med offentlige anskaffelser direkte og indirekte, og det gjør også mulige nye globale konflikter. Dette gir endringer som gjør at vi kontinuerlig må jobbe med aktsomhetsvurderinger og vurdere hvordan dette påvirker arbeidet vårt og våre verdikjeder.

Innen etisk handel arbeidet i 2025 utførte vi blant annet en revisjon ved en fabrikk i Taiwan. Dette omhandlet medisinske forbruksvarer. Oppfølgingen av IKT området står også høyt på dagsorden. I tillegg har vi fulgt opp våre leverandører med tekstilproduksjon i Pakistan, da det i 2025 kom en knusende rapport fra den svenske organisasjonen Swedwatch om arbeidsforholdene i tekstilbransjen her. På alle disse områdene har samarbeidet med kollegaer i Norge og Norden vært uvurderlig og er derfor noe vi verdsetter høyt og som er i tråd med FNs bærekraftsmål nummer 17 – Samarbeid for å nå målene. Dette er en viktig prioritering for å oppnå en bærekraftig utvikling.

Etisk handel Norge har vært en viktig samarbeidspartner for Sykehusinnkjøp HF også i 2025 og vi takker for dette og ser frem til et like godt samarbeid i årene som følger.

Bente Hayes,
administrerende direktør

" Det er en urolig global situasjon og arbeidet med å sikre anstendige arbeidsvilkår går hånd i hånd med å vurdere sikkerhet og beredskap i anskaffelsene "

Bente Hayes
administrerende direktør

Styrets signatur

Denne rapporten er signert elektronisk. Se siste side for verifikasjon.

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Sykehusinnkjøp HF

Adresse hovedkontor

Tollbugata 7, 9800 Vadsø

Viktigste merker, produkter og tjenester

Varer og tjenester til norske sykehus (spesialisthelsetjenesten)

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Sykehusinnkjøp HF (heretter omtalt som Sykehusinnkjøp) er eid av de fire regionale helseforetakene, og ble etablert for å levere innkjøpstjenester til spesialisthelsetjenesten. Helseforetakene er Sykehusinnkjøps kunder. Innkjøpstjenestene er overordnet gruppert i to:

- Tjenester knyttet til anskaffelser av varer og tjenester innenfor rammen av lov og forskrift om offentlige anskaffelser.
- Tjenester knyttet til forvaltning av avtaler.

Tjenestene er definert som Sykehusinnkjøp sin kjernevirksomhet. Foretaket er å betrakte som en innkjøpssentral etter forskrift om offentlige anskaffelser § 4-3 bokstav a. Foretaket får betalt for sine leveranser gjennom en finansieringsmodell besluttet av foretakets eiere. Finansieringsmodellen er i det vesentlige basert på rammefinansiering av divisjonene og av fellesfunksjonene, men med noe islett av aktivitetsbasert timefinansiering.

Sykehusinnkjøp har fem kategoridivisjoner og stab/støtte -divisjoner. Hovedkontoret ligger i Vadsø. Sykehusinnkjøp har 21 lokasjoner fordelt i de fire helseregionene.

Sykehusinnkjøp er tilsluttet arbeidsgiverorganisasjonen Spekter.

Det er viktig for Sykehusinnkjøp å ha et godt samarbeid med de tillitsvalgte. Samarbeidet ivaretas gjennom dialog og faste møter. Hovedavtalene mellom Spekter og hovedorganisasjonene er selve grunnmuren i partssamarbeidet, og omfatter bestemmelser om forhandlingsordning, samarbeid og tillitsvalgte. Hovedavtalene ligger på Spekters nettside: www.spekter.no.

Handelspraksis

Sykehusinnkjøp er en offentlig virksomhet. Alle anskaffelser utført av Sykehusinnkjøp følger lov og forskrift om offentlige anskaffelser. I loven står det at offentlig oppdragsgiver ikke kan diskriminere leverandører utelukkende på bakgrunn av nasjonalitet, men i forskriften er det beskrevet at leverandører kan avvises hvis de ikke kan møte en del standard krav (§17). Det er strenge krav til å dokumentere registreringer, godkjenninger, skatteattest, finansielle og økonomiske stillinger m.m. Sykehusinnkjøp HF følger også styringsdokumenter fra staten som Statens eierskapsmelding og Utenriksdepartementets handlingsplan for oppfølging av FNs veiledende prinsipper. Her står det at statens innkjøpspraksis bør reflektere FNs veiledende prinsipper.

Kategorier

Sykehusinnkjøp har ansvar for 13 kategorier. Sykehusinnkjøp er den største offentlige innkjøperen av medisinske varer og det er derfor spesielt viktig at det gjøres gode aktsomhetsvurderinger innen disse kategoriene. De medisinske kategoriene i Sykehusinnkjøps portefølje består av legemidler, kirurgiske produkter, medisinske forbruksvarer, laboratorieprodukter- og utstyr, medisinsk teknisk utstyr, behandlingshjelpemidler og prehospitalt. De medisinske anskaffelsene utgjør cirka halvparten Sykehusinnkjøp totale portefølje. Mange av produktene innen de medisinske kategorier er høyteknologiske produkter, som er produsert under svært strenge kvalitetskontroller i avanserte og ofte sterile miljøer. Produktene har i stor grad automatisert produksjon. Andre kategorier er kjennetegnet med liten kompleksitet og blir ofte i stor grad produsert med manuell arbeidskraft i lavkostland der det er høy risiko for brudd på menneske og arbeidstakerrettigheter. I tillegg er det også her risiko for negativ påvirkning på ytre miljø.

For Sykehusinnkjøp handler det om å prioritere de riktige kategoriene basert på risiko for negativ påvirkning for mennesker, samfunn og miljø og basert på hvor kritisk et produkt er for driften i pasientbehandlingen. Styret vedtok i desember 2025 oppdatert handlingsplan for bærekraft innen prioriterte områder for perioden 2026-2028.

Sykehusinnkjøp er godt i gang med å utvikle og implementere kategoriplaner for spesialisthelsetjenesten. Det foreligger nå kategoriplaner for fem kategorier. Det skal etableres kategoriplaner i alle kategorier, og hensikten er å forbedre arbeidet med anskaffelser og forvaltning av varer og tjenester til sykehusene. Innen alle kategorier skal det blant annet utarbeides en rapport for bærekraft. Denne skal synliggjøre hvilke negative påvirkninger kategorien har på menneske, samfunn og miljø. Videre skal det utarbeides tiltaksplan for å redusere risiko.

NB. Oppgitt omsetning for rapporteringsåret er verdien av årlig anskaffelsesportefølje (anskaffelser og forvaltning), som helseforetakene kan gjøre avrop på.

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

16 150 000 000

Antall ansatte

359

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

De siste årene har Sykehusinnkjøp fått stadig større ansvar for inngåelse og forvaltning av avtaler for helseregionene. Dette har kommet som et resultat av at regionene er fornøyde med tjenestene og ha tillit til Sykehusinnkjøp som deres spesialiserte innkjøpstjeneste. I årene som kommer vil ansvaret vokse, og det er viktig at Sykehusinnkjøp fortsetter å arbeide slik at man leverer det som forventes.

Dette har vært bakgrunn for et organisasjonsutviklingsprosjekt der en kategoribasert organisasjonsstruktur trådte i kraft 1. februar 2025. Den legger bedre til rette for at Sykehusinnkjøp klarer å innfri de fremtidige forventningene til helseforetakene. Dette gjøres ved at det vil bli enda tydeligere spesialisering innen hver kategori både innen anskaffelser og avtaleforvaltning.

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Merete Sunde, spesialrådgiver miljø og etisk handel

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

merete.sunde@sykehusinnkjop.no

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

Sykehusinnkjøp ble etablert for å levere innkjøpstjenester til spesialisthelsetjenesten gjennom anskaffelser og forvaltning av avtaler.

Anskaffelsene kan deles inn i tre nivåer: lokale, regionale og nasjonale anskaffelser. I 2025 har Sykehusinnkjøp gjennomført 971 anskaffelser og forvaltet omlag 8 100 avtaler.

Leverandørene er en blanding av distributører, egenprodusenter og datterselskaper av internasjonale anerkjente selskaper.

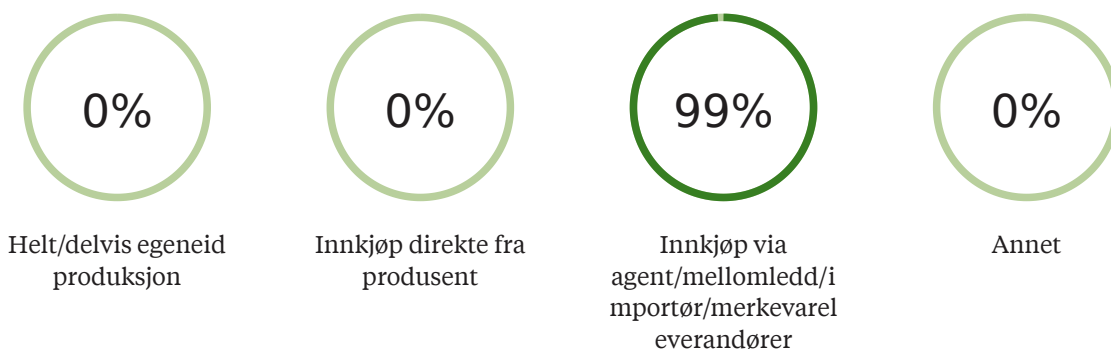
Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

1 985

Kommentar til antall leverandører

Antall leverandører varierer gjennom året basert på kontrakts oppstart og avtaleutløp.

Type innkjøp/ leverandørforhold

Sykehusinnkjøp inngår avtaler med leverandører, som enten er distributører, egenprodusenter eller datterselskaper av internasjonale anerkjente selskaper. Sykehusinnkjøp har i liten grad direkte kontrakter med ferdigstiller/fabrikk

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Det er leverandørenes ansvar å ha oversikt over deres førsteleddsprodusenter. Sykehusinnkjøp etterspør informasjon om produksjonsland i anskaffelser. For eksempel er det produkter fra 57 land i kategorien kirurgiske produkter. Kategorien utgjør 125 262 unike artikler fra 147 forskjellige leverandører som har informasjon om produksjonsland.

Totalt så kjenner vi til produksjonsland for 97 % av medisinske artikler og 21 % av ikke medisinske artikler.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter

Antall arbeidere

Kommentar til antall arbeidere

Det er avtaleleverandørens ansvar å ha oversikt hvor mange arbeidere det er i fabrikkene de kjøper varer fra. Sykehusinnkjøp har mulighet til å innhente informasjon om antall ansatte når avtaler følges opp. Oppfølgingen gjøres med bakgrunn i en risikovurdering for negativ påvirkning av mennesker, samfunn og miljø i verdikjeden.

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Operasjonsprodukter	Kina Malaysia Thailand
Anestesiprodukter - diverse plastprodukter	Kina Frankrike Mexico Malaysia Taiwan USA
Kirurgiske instrumenter (generelle)	Kina Tyskland Malaysia Polen
Generika og biotilsvarende legemidler	Kina India
IKT utstyr	Kina Japan Thailand Vietnam
Helsetekstiler	Pakistan
Hygiene og pasientpleieprodukter - undersøkelseshansker, munnbind, smittefrakker.	Kina Malaysia Thailand

Sykehusinnkjøp har 189312 aktive artikler. Det er mange innsatsfaktorer/råvarer som er viktige. Over er det listet opp et utvalg av prioriterte innkjøpsgrupper der flere produkter kommer fra land med høy risiko for negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Listen er ikke uttømmende.

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Ja

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål:

Sykehusinnkjøp skal ferdigstille og godkjenne kategoriplaner med samfunnsansvarsanalyser for administrasjon og IKT i andre kvartal 2025.

Sykehusinnkjøp skal revidere kategoriplan for legemidler i 2025. Her skal det utarbeides en bærekraftsanalyse på linje med de andre kategoriene.

Kategoriplanprosjektet for IKT er gjennomført og godkjent ble godkjent i juni i rapporteringsåret. Denne inneholdt også en samfunnsansvarsanalyse, der etisk handel var inkludert. Det bekreftes at leverandørkjedene er lange og uoversiktelige, det er mangel på åpenhet i leverandørkjedene og produksjon av IKT-komponenter foregår ofte i høyrisikoland knyttet til arbeidsforhold og arbeidsrettigheter.

Status:

Sykehusinnkjøp reviderte kategoriplan for legemidler i 2025. Det ble utarbeidet en bærekraftsanalyse på linje med de andre kategoriene. Endelig kategoriplan ferdigstilles i 2026. Innen etisk handel er det behov for å kartlegge hvor legemidlene produseres. For antibiotika og kreftlegemidler er det mye produksjon utenfor EU, og særlig i India og Kina. For å kunne nyttiggjøre seg informasjon om produksjonsland som leveres i tilbudene er det behov for dataverktøy og strukturerte data.

2

Mål:

Sykehusinnkjøp skal fortsette å bidra til redusert spredning av antibiotikaresistens gjennom felles nordiske anskaffelser.

Status:

Fellesnordiske miljøkrav for antibiotika er tatt i bruk i flere land i Norden og Europa. I 2025 er 100 produkter fra 20 land sertifisert som bærekraftig antibiotikaproduksjon
<https://www.bsigroup.com/en-GB/products-and-services/assessment-and-certification/validation-and-verification/product-directory-results/?standard=antibiotic+manufacturing>

3

Mål:

Sykehusinnkjøp skal i 2025 gjennomføre interne kurs om aktsomhetsvurderinger som er målrettet mot forskjellige faggrupper i foretaket, blant annet leder anskaffelse og avtaleforvaltere. Dette for å sikre at vi lever opp til forpliktelsene i åpenhetsloven og for at sikre vi iverksetter risikoreduserende tiltak og gjennomfører oppfølging.

Status:

Sykehusinnkjøp gjennomfører jevnlig kurs om etisk handel og åpenhetsloven. Foredrag om Menneske- og arbeidstakerrettigheter i globale verdikjeder, holdt av administrerende direktør, er obligatorisk for alle nyansatte og er en del av opplæringsprogrammet. Dette innlegget ble holdt for Miljø- og samfunnsansvarskonferansen i Trondheim i april. I tillegg har det blitt gjennomført kurs og dilemmatrening om antikorrupsjon, og det avholdes også halvårlige kurs om arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Det er og blir også oppfordret til å delta på Etisk handel Norge sine kurs om aktsomhetsvurderinger. I fjord var det 14 medarbeidere som tok diverse kurs hos Etisk handel Norge. Disse kursene og foredragene skal sikre at leder anskaffelser og avtaleforvalter er rustet til å vurdere risiko og iverksette risikoreduserende tiltak. Det holdes i tillegg jevnlig kurs omhandlende miljø- og klima.

Sykehusinnkjøp har et internt akademi for alle nyansatte hvor aktsomhetsvurderinger og etisk handel er en del av pensum.

4

Mål :

Sykehusinnkjøp skal jobbe aktivt for å sikre lovlige og ordnede arbeidsforhold i alle tjenestekontrakter og i tjenesteelementer i vareanskaffelser der det er relevant.

I 2024 ble det startet opp et pilotprosjekt sammen med Sykehusbygg for oppfølging av renholdsanskaffelser ved hjelp av HMSREG-systemet. Målet med prosjektet er å avklare om Sykehusbygg HF kan ta i bruk dette systemet for å effektivisere oppfølgingsarbeidet særlig innen bygg- og renholdsområdene. Det er så langt utført tre kontroller på renholdsavtaler, og erfaringene med bruken er positive. Det jobbes fortsatt med å finne en passende avtale innen bygg som kan kontrolleres på samme måte. I 2026 skal pilotprosjektet avsluttes, og det skal skrives en sak til ledergruppen med anbefaling om eventuelt videre samarbeid med Sykehusbygg HF om bruk av HMSREG.

Status :

Det forberedes også integrasjon av krav og oppfølging mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i forhold til den kommende implementeringen av anskaffelsesverktøyet Kardia i Sykehusinnkjøp HF.

Arbeidet med utarbeidelse av rutiner for bruk av krav mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i tjenesteelementer innen vareanskaffelser har fortsatt. Sykehusinnkjøp har deltatt i diskusjon omkring dette med andre offentlige instanser. Det er imidlertid så langt ikke kommet til noen konkrete konklusjoner. Siden dette per definisjon gjelder krav utover forskriftens virkeområde, er det krevende å innføre. Arbeidet vil imidlertid fortsette i 2026.

Internt i Sykehusinnkjøp HF er det tatt grep for å styrke informasjonsarbeidet og opplæring på området ved å opprette en ressursbank på intranettsidene til avdeling bærekraft, med spesifikk og praktisk veiledning. Det er også startet arbeid med å utvikle spesifikke rutinebeskrivelser og veiledere.

Prosessmål for kommende år

1

Sykehusinnkjøp skal gjennomføre kategoriplan inkludert bærekraftsanalyse for medisinteknisk utstyr i 2026. Endelig kategoriplan for Legemidler skal ferdigstilles i løpet av 2026.

2

Sykehusinnkjøp skal fortsette å bidra til redusert spredning av antibiotikaresistens gjennom felles nordiske anskaffelser. I tillegg skal det jobbes med krav til aktsomhetsvurderinger og miljøkrav for øvrige generika og biotilsvarende legemidler, der å innhentet strukturerte data på navn, adresser og land for produksjonssteder som kan analyseres og risikovurderes, inngår. Legemidler skal gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for å sikre arbeidstaker- og menneskerettigheter, samt redusere utslipp i produksjon av antibiotika og kreftlegemidler.

3

Sykehusinnkjøp skal i 2026 gjennomføre interne kurs om aktsomhetsvurderinger som er målrettet mot forskjellige faggrupper i foretaket, som leder anskaffelse og avtaleforvaltere. Etter kategoriorganiseringen skal opplæringen gå fra generell opplæring til mer spesifikk opplæring til prioriterte kategorier. Opplæringen skal sikre at vi lever opp til forpliktelsene i åpenhetsloven og sikre gjennomføring av risikoreduserende tiltak. To avtaleforvaltere innen kategorien medisinske forbruksvarer og kirurgiske produkter skal ta Etisk handel Norges grunnkurs i aktsomhetsvurderinger i 2026.

4

Sykehusinnkjøp skal jobbe aktivt for å sikre lovlige og ordnede arbeidsforhold i alle tjenestekontrakter og i tjenesteelementer i vareanskaffelser der det er relevant.

5

Kategoriorganiseringen i Sykehusinnkjøp skal sikre profesjonalisering av forvaltning av avtaler. Det skal i kommende år jobbes konkret med oppfølging av IKT/ mobiltelefon avtale (revisjon i samarbeid med Oslo kommune og DFØ / Statens innkjøpssenter), overvåking av tekstilproduksjon i Pakistan der det er meldt om alvorlige brudd på arbeidstaker- og menneskerettigheter (Swedwatch rapport) og nordisk samarbeid om oppfølging av hanskeprodusenter.

6

For å sikre kunnskap om produksjonsland med hensyn til risiko for brudd på arbeidstaker- og menneskerettigheter og utfra et beredskapsperspektiv skal andelen ikke medisinske artikler som oppgir produksjonsland (i henhold til handlingsplanens prioriteringer), økes.

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.sykehusinnkjop.no/48e56d/siteassets/dokumenter/om-oss/samfunnsansvar/policy-for-barekraft.pdf>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø?

Sykehusinnkjøp skal kontinuerlig forbedre foretakets arbeid med samfunnsansvar for å tilfredsstille følgende krav fra målbildet i oppdragsdokumentet i 2023: «Helseforetaket skal sørge for at anskaffelsene skjer på korrekt og samfunnsansvarlig måte. Helseforetaket skal være en pådriver for etisk handel og miljøvennlige innkjøp.» Ambisjonen er understøttet av de regionale helseforetakene i flere oppdragsdokument. Ambisjonen er også støttet av våre etiske retningslinjer vedtatt av styret 25.01.2018, oppdatert i styret 11.12.25 «Sykehusinnkjøp HF er en av Norges største innkjøpsorganisasjoner og skal være ledende innen etikk og samfunnsansvar.»

Sykehusinnkjøp HF er opprettet for å gi merverdi til helseforetakene gjennom profesjonaliserte anskaffelser og avtaleoppfølging, og sikre gevinstrealisering også innenfor samfunnsansvar.

Sykehusinnkjøp HF bruker aktsomhetsvurderinger som metode for å respektere menneskerettigheter.

På nettsiden er det tydeliggjort at Sykehusinnkjøp er forpliktet til å følge Etisk handel Norges prinsipperklæring for etisk handel. Les mer om dette her <https://www.sykehusinnkjop.no/om-oss/samfunnsansvar/#etisk-handel>

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Sykehusinnkjøp har en policy for bærekraft. Denne ble sist vedtatt av styret 11.12.2025. Første utgave ble vedtatt av styret 17.12.2021 og var i forkant på innspillsrunde blant de regionale helseforetakene, som er Sykehusinnkjøps eiere. Arbeidet med etisk handel i Sykehusinnkjøp er ellers godt forankret fra etableringen av foretaket ved at det i stiftelsesvedtektene står: "....Helseforetaket skal sørge for at anskaffelsene skjer på korrekt og samfunnsansvarlig måte. Helseforetaket skal være en pådriver for etisk handel og miljøvennlige innkjøp..." etter at vedtektene ble forandret, er denne målsettingen lagt inn som et målbilde og ligger i oppdragsdokumentet for 2023. Styret vedtok i 2018 etiske retningslinjer hvor det står: "Sykehusinnkjøp HF skal være en pådriver for etisk handel og som medlem av organisasjonen «Etisk handel Norge», er alle medarbeidere i Sykehusinnkjøp HF forpliktet til å jobbe for forbedring av arbeids- og menneskerettigheter og miljø i produksjonen av varer og tjenester. Dette gjøres ved å stille etiske krav når en risikovurdering av produkt og leverandørkjeder tilsier det. Ved særlig risiko for brudd på menneskerettigheter, skal kontraktene følges opp i avtaleperioden".

Etiske retningslinjer ble sist oppdatert og vedtatt av Sykehusinnkjøps styret 11.12.2025.

Policy for bærekraft er utarbeidet på norsk og engelsk. Begge versjoner er tilgjengelig på nettsidene våre.

I tillegg til Policy for bærekraft har Sykehusinnkjøp kontraktskrav til etisk handel i alle vareanskaffelser.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner?

Overordnet ansvar for aktsomhetsvurderinger ligger hos administrerende direktør. Avdelingen tjenesteutvikling og bærekraft, der altså bærekraftavdelingen har ansvar for oppdatering/utvikling av krav, policy og rutiner, intern kursing og veiledning. Bærekraftsavdelingen har overordnet ansvar for risikovurderinger knyttet til anskaffelser og oppfølging samt prioriteringer.

Leder anskaffelse er ansvarlige for risikovurdering av anskaffelser og å stille krav i anskaffelsene. Leder anskaffelse skal vurdere etter tildeling hvilken effekt kravene som er stilt i anskaffelsen har hatt.

Etter endt anskaffelse overleveres en erfaringsrapport til avtaleforvaltere, hvor det er presisert hvilke krav i anskaffelsen som bør følges opp i kontraktsperioden.

Avtaleforvaltning har i ny organisering fått en mer sentral rolle, da leder avtaleforvaltning rapporterer direkte til divisjonsdirektør. Avtaleforvaltning er ansvarlig for kontroll, kontraktsoppfølging der det er økt risiko og/eller avvik/brudd. Priortering og tiltak gjøres i tett samarbeid med avdeling bærekraft.

Dette er reflektert i våre styrende dokumenter. Sykehusinnkjøp har flere rutiner og prosesser som dekker trinn 1 til 6 i aktsomhetsvurderingsmodellen til OECD. Avtaleoppfølging er et viktig tiltak både for trinn to risikokartlegging, trinn tre tiltak og trinn fire evaluering og monitorering. I policy for samfunnsansvar slås det fast at Sykehusinnkjøp HF skal følge opp leverandører og produsenter i kontraktsperioden der det er særskilt høy risiko for negativ påvirkning på menneske- og arbeidstakerrettigheter i verdikjeden.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og insentivordninger?

Sykehusinnkjøp har to årlige interne kurs i aktsomhetsvurderinger, der bærekraftsavdelingen er ansvarlig for gjennomføringen. Kurset er i hovedsak rettet mot nyansatte, men øvrige ansatte kan delta for oppfriskning og bli oppdatert.

Rutiner for risikovurdering er lagt inn i Sykehusinnkjøps styrings- og prosessverktøy Medulla.

Bærekraftsavdelingen jobber kontinuerlig, i samarbeid med relevante avdelinger i organisasjonen, med å utvikle og forbedre metode for risikovurdering i leverandørkjeden. Gjennom verktøyet PowerBI har man oversikt over produksjonsland på de fleste avtaleartiklene innen de medisinske kategoriene. Med oversikt over produksjonsland vurderes risiko per land basert på internasjonale anerkjente kilder som Worldwide Governance Indicator, WGI, International Trade union confederation global rights index, ITUC, Environmental Performance index, EPI og corruption perception index, CPI. Dette er risikokildene Sykehusinnkjøp benytter for å vurdere risiko og hvilke kategorier og områder som skal prioriteres for strengere krav i anskaffelser og for kontraktsoppfølging.

Videre jobber Sykehusinnkjøp med å utvikle kategoriplaner i alle kategorier.

I alle kategoriplaner skal det utarbeides en bærekraftsanalyse som kartlegger spesifikke områder med særskilt høy risiko, som kategorien må ha fokus på og iverksette målrettede tiltak for.

Sykehusinnkjøp er en kompetansebedrift og har en strategisk plan for kompetanse med tilhørende tiltak for å utvikle den. Planen har fått navnet "Kompetansehuset". Her ligger oversikten over virksomhetens tiltak og verktøy for kompetanseutvikling. Kompetansehuset er bygget opp for å følge medarbeideres karriereløp, en reise som starter med rekrutteringsprosessen, introduksjonsprogrammet og så går videre mot spesialisering og utvikling av ekspertise. I etasjen som kalles "spesialisering" ligger opplæringen av medarbeidere som jobber med anskaffelser og forvaltning for blant annet å sette de i stand til å utføre gode aktsomhetsvurderinger.

Sykehusinnkjøp presiserer viktigheten av at ansatte følger foretakets policy, maler og rutiner i de etiske retningslinjene:

"Sykehusinnkjøp HF er en kompetansebedrift og medarbeidere skal aktivt opprettholde- og utvikle høy faglig kvalitet i sitt arbeid. Der det finnes vedtatte styrende dokumenter, rutiner, malverk, sjekklister, policyer og lignende, skal disse følges. Innspill til forbedringer skal tas inn i linjen og være en del av et aktivt forbedringsarbeid."

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

Aktsomhetsvurderinger er et kontinuerlig arbeid som er i bestandig utvikling. Bærekraftsavdelingen har en viktig rolle å holde seg oppdatert på trender, utvikling og formidle kunnskapen videre i organisasjonen. En medarbeider i avdelingen har derfor fått et daglig ansvar for å innhente relevante artikler og rapporter fra media på bærekraftsområdet. Dette materialet blir lagret i en database som er tilgjengelig for hele avdelingen, og benyttes til egen kunnskapsutvikling og videre informasjonsarbeid og opplæring i organisasjonen.

Det vurderes kontinuerlig om det er behov for å sette opp nye kurs eller om det er behov for å diskutere nye risikotrender med enkeltavdelinger.

Avdeling for bærekraft har i det daglige dialog med medarbeidere innen anskaffelser og forvaltning der det blant diskuteres utvikling av krav eller kontraktsoppfølging.

Den nye kategoriorganiseringen, understøtter det å gjennomføre mer målrettet opplæring pr kategori. I året som har gått har organisasjonen brukt mye tid og ressurser på å etablere den nye organiseringen, men vi begynner allerede å se effekt av fordelene med den nye organiseringen.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i strategier og handlingsplaner?

Sykehusinnkjøp har et strategisk målbilde for virksomheten vedtatt styret 14.12.23. Her er bærekraft et av satsningsområdene og omtales slik: "innenfor gjeldende økonomiske rammer skal vi bidra til at spesialisthelsetjenesten når sine mål innen samfunnsansvar. Dette omfatter miljø, etisk handel, arbeidslivskriminalitet og antikorrupsjon. Områdene skal ivaretas ved å være innarbeidet i våre prosesser, maler og kompetansebygging internt." Som komplement til strategien er det utviklet en Økonomisk langtidsplan (ØLP) for 2026-2029. I ØLP beskrives avtaleforvaltning som et område som får økt fokus i Sykehusinnkjøp. Styrking og bevisstgjøring av avtaleforvaltning er et viktig verktøy for å sikre gjennomføring og oppfølging av aktsomhetsvurderinger.

Etisk handel

Sykehusinnkjøp skal arbeide aktivt for at arbeids og miljøforhold stadig forbedres hos leverandører og underleverandører ved å bruke innflytelsen foretaket har til å styrke oppslutningen om etisk handel, følge opp leverandøravtaler og årlig rapportere på arbeidet med etisk handel.

Arbeidslivskriminalitet

Arbeidslivskriminalitet kan omfatte skatteunndragelser, for lave lønninger eller brudd på arbeidsbestemmelser. Som innkjøpsorganisasjon skal Sykehusinnkjøp være med å forebygge slik kriminalitet ved å sette tydelige krav til leverandørene og følge dette opp.

Bærekraft og miljø

I samarbeid med fagmiljøene og helseforetakene skal Sykehusinnkjøp være en pådriver for at anskaffelser er miljøvennlige og bærekraftige og at livsykluskostnader hensyntas. Sykehusinnkjøp skal medvirke til et marked som fremmer utvikling av miljøvennlige og bærekraftige produkter og arbeide i henhold til FNs definerte bærekraftsmål.

Mer om målbildet kan leses i styresak 14. desember 2023 på Sykehusinnkjøps nettside.

Handlingsplan

Sykehusinnkjøp har utarbeidet en handlingsplan for prioriterte områder innen bærekraft. I 2025 har det blitt jobbet med å revidere gjeldende handlingsplan og en ny ble vedtatt av styret 11.12.25 og oversendt de regionale helseforetakene for forankring. Den nye handlingsplanen har i store trekk de samme prioriteringen, med tillegg av at kategorien medisinteknisk utstyr (mtu) er tatt inn som et prioritert område. På innkjøpsgruppenivå er det gjort en god del forandringer og omprioriteringer basert på risiko. Det er også utarbeidet en tiltaksplan ut fra prioriteringer i handlingsplanen.

1.C.2 Hvordan følges strategier og planer for bærekraftig forretningspraksis opp av ledelse og styre?

Sykehusinnkjøp har årlig gjennomgang av styrende dokumenter i styret. Dette gjelder blant annet policy for bærekraft, etiske retningslinjer og strategiske føringer.

Årsrapport til Etisk Handel Norge legges frem for Sykehusinnkjøp sin ledergruppe før innsending og den oversendes til styrebehandling som redegjørelse ihht Åpenhetsloven

1.D Partnerskap og samarbeid med leverandører og forretningsforbindelser

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av bærekraftig forretningspraksis i møte med leverandører og forretningsforbindelser?

Sykehusinnkjøp omfattes av anskaffelsesloven. Det betyr at Sykehusinnkjøp må gjennomføre nye anskaffelser omtrent hvert fjerde år. Langsiktig samarbeid med produsenter kan bli hemmet av hyppige utskiftninger.

Her finnes offentlig tilgjengelig krav til leverandører

<https://www.sykehusinnkjop.no/4abc73/siteassets/dokumenter/om-oss/samfunnsansvar/vedlegg-x-bilag-x-kontraktskrav-etisk-handel.pdf>

For å kvalifisere leverandører så benyttes det i hver konkurranse det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD). Dette er leverandørens egenerklæring om sin virksomhets økonomiske og finansielle kapasitet, tekniske og faglige kvalifikasjoner og egnethet for den kunngjorte konkurransen. Skjemaet er tilgjengelig på alle EØS-språk og brukes som en foreløpig dokumentasjon for at leverandøren oppfyller kvalifikasjonskravene, at det ikke foreligger grunner for avvisning og at man oppfyller aktuelle utvelgelseskriterier. En del av kvalifikasjonskravene kan være etisk kvalifikasjonskrav i høyrisikoanskaffelsene.

I henhold til Sykehusinnkjøps rutiner, skal det benyttes kontraktskrav etisk handel i alle vareanskaffelser uavhengig av risiko. Kontraktskravet er utarbeidet av DFØ og Etisk handel Norge og er tilgjengelig på nettsiden til Sykehusinnkjøp, DFØ og Etisk handel Norge.

Etisk handel arbeid er med i rutiner og maler gjennom hele anskaffelseprosessen fra markedsdialog, gjennomføring av anskaffelse, oppstartsmøte og forvaltningsmøter med leverandører. I anskaffelser med høy risiko vurderes det å stille strengere krav som for eksempel kvalifikasjonskrav og/ eller tildelingskriterier. Dersom det stilles strengere krav enn standard kontraktskrav, skal avtalen følges opp i kontraktsperioden. Oppfølgingen kan være møte med leverandør, egenrapportering, fabrikkbesøk, ekstern revisjon eller en kombinasjon av disse. Sykehusinnkjøp skal minimum ha et årlig møte med de største/viktigste leverandørene der bærekraftig forretningspraksis er eget agendapunkt.

Produkter med høy risiko, som for eksempel it-produkter som mobiltelefoner, skriverrekvisita etc., så har det vært brukt etiske tildelingskriterium. Dette resulterer i at leverandører som jobber seriøst med arbeids- og miljøforhold får høyre score i konkurranser, og dermed posisjonerer seg bedre for å vinne anbudskonkurranser og på denne måten ha en fordel i konkurransene.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Sykehusinnkjøp har i samarbeid med de svenske regionene gjennomført en revisjon av et medisinsk selskap med produksjon i Taiwan. Revisjon tok spesielt for seg migrantarbeiderproblematikk, da det settes krav om policy for null-toleranse for rekrutteringsavgifter. Dessverre viste funn en ufullstendig og forsinket tilbakebetaling av rekrutteringskostnader, diskriminerende ansettelsespraksis basert på kjønn og nasjonalitet og at migrantarbeidere var ekskludert fra prosesser knyttet til arbeidernes komité, månedlig overtid overstiger lovlig grense. Det er kommet til enighet om corrective action plan (CAP), som følges tett opp sammen med leverandøren.

Swedwatch kunngjorde i juni 2025, en rapport om tekstilindustrien i Pakistan. Der var det gjort funn av manglende arbeidskontrakter, noe som ikke er en ukjent problemstilling i Pakistan. Basert på disse funnene har foretaket hatt dialog med tekstilleverandører hvor dette er gjennomgått. Vi anser at leverandørene har et langsiktig samarbeid med sine pakistanske leverandører, der også arbeidernes kontraktuelle tilknytning til arbeidsgiver jobbes med. Det er naturlig å fortsatt ha dialog med leverandører med tekstiler fra Pakistan i året som kommer.

Den skjerpede forskriftsendringen om å vekte miljø med 30% i anskaffelser, har fortsatt vært fokusert på i året som gikk. Dette skjerpede kravet kan gå utover oppdragivers villighet til å ta med enda flere bærekraftskrav i anskaffelser; altså at miljøkravene går foran krav til etisk handel når det gjelder vektete tildelingskriterium. Det stilles likevel krav til etiske krav gjennom kvalifikasjonskrav og minstekrav i anskaffelser for høyrisikoanskaffelser i tillegg til at det fokuseres på produksjonsland. Det stilles også etiske kontraktskrav i vareanskaffelser.

Regjeringens vedtak om internasjonale sanksjoner som svar på Russlands militære aggresjon mot Ukraina, medførte at Sykehusinnkjøp er omfattet av forbud mot å tildele eller fortsette gjennomføringen av offentlige kontrakter eller konsesjonskontrakter med juridiske personer (personer og selskap) som omfattes av § 8 n i forskrift 15. august 2014 nr. 1076. Denne loven omhandler restriktive tiltak vedrørende handlinger som undergraver eller truer Ukrainas territoriell integritet, suverenitet, uavhengighet og stabilitet (Sanksjonsforskrift Ukraina, territoriell integritet mv.). Sykehusinnkjøp innførte «Egenerklæring om russisk involvering». Denne praksisen fungerer fortsatt tilfredstillende i rapporteringsåret.

Den norske regjeringen skjerpet i 2024 sin fraråding om handel og næringsvirksomhet som bidrar til å opprettholde de folkerettsstridige israelske bosetningene. Utenriksdepartementet oppfordrer norsk næringsliv til å ta stilling til om forretningsforbindelser med virksomheter som bidrar til å opprettholde Israels ulovlige tilstedeværelse på det okkuperte palestinske territoriet, bør avsluttes. Dette har ført til at Sykehusinnkjøp benytter to dokumenter som kan benyttes i anskaffelser, for å innhente mer informasjon om mulig brudd på folkeretten fra tilbyderne. Dette er:

1. Krav til informasjon i anskaffelser der det er risiko for direkte eller indirekte bidrag til brudd på folkeretten
 2. Egenerklæring om virksomheten bidrar til opprettholdelse av Israels ulovlige okkupasjon i Palestina
- Denne praksisen fungerer tilfredstillende.

Sykehusinnkjøp fullførte i 2025 revidering av handlingsplan for samfunnsansvar, som nå heter Handlingsplan for Bærekraft. Første utgave av handlingsplanen gjeldende fra 2023-2025 har vært meget nyttig i dialog både internt og i møte med eiere og helseforetak.

Sykehusinnkjøp har i rapporteringsåret avdekket at en del av varer ikke er oppgitt med produksjonsland. Det er derfor målsatt for neste år å øke andel av produkter med produksjonsland. Dette gjelder spesielt ikke-medisinske kategorier. Ved slutten av rapporteringsåret hadde Sykehusinnkjøp informasjon om produksjonsland på 152 760

artikler. Dette er unike og aktive artikler, uavhengig hvilken avtale eller region. Fjorårets rapportering viste seg å ha litt unøyaktighet, som nå er rettet opp i.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp prioritert risiko for potensiell og/ eller faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert risiko	Relatert tema	Geografi
Hygiene og pasientpleieprodukter	Tvangsarbeid Diskriminering Helse, miljø og sikkerhet Arbeidstid Regulære ansettelser Miljø Korrupsjon	Kina Mexico Malaysia Thailand
IKT-hardware	Tvangsarbeid Helse, miljø og sikkerhet Miljø	Kina Thailand Vietnam
Renhold, transport og bygg	Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Regulære ansettelser	Norge
Generika og biotilsvarende legemidler	Diskriminering Helse, miljø og sikkerhet Arbeidstid Regulære ansettelser Miljø Korrupsjon Vann	Kina India

Sykehusinnkjøp har informasjon om produksjonsland for 152 760 aktive artikler. Det utgjør 81% av alle artikler, som er 97% av medisinske artikler og 21% av ikke medisinske artikler. Der er mange produktgrupper med særlig høy risiko for negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Sykehusinnkjøp må kontinuerlig vurdere risiko i hver eneste anskaffelse for å vurdere om det er ny informasjon som flytter risiko til det bedre eller det verre.

Det er valgt å prioritere hygiene- og pasientpleieprodukter og kirurgiske instrumenter, grunnet stor risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter og fordi dette er produkter innen kjernevirksomheten. Hygiene- og pasientpleieprodukter er i stor grad produsert i Sørøst-Asia, undersøkelseshansker særlig i Malaysia. Sykehusinnkjøp har siden 2013 vært på besøk seks ganger på hanskefabrikker i Thailand og Malaysia. Det har vært store utfordringer, særlig knyttet til migrantarbeidere, og Sykehusinnkjøp har fulgt dette opp med leverandører i over ti år. Vi ser at oppfølging fører til forbedringer. Blant annet er det tilbakebetalt flere hundre

millioner kroner i rekrutteringsavgifter til migrantarbeidere i hanskeindustrien i Malaysia. Innen hanskeindustrien har Sykehusinnkjøp brukt sin innkjøpermakst til å påvirke forbedringer i industrien. En viktig suksessfaktor i forbedringsarbeidet har vært god og langsiktig dialog med både leverandør og produsenter, men også internasjonale nettverk og samarbeid har vært viktig for å få fremdrift i forbedringsarbeidet.

Kirurgiske instrumenter (generelle) er i hovedsak produsert i Malaysia, Kina, Tyskland og Polen. Tidligere har vi også oppgitt Pakistan. Et instrument kan være produsert både i Pakistan og Tyskland, men gjerne merket med Tyskland som produksjonsland. Sykehusinnkjøp har besøkt produksjon både i Tyskland og Pakistan og er godt kjent med risikobildet og prioriterer disse produktene ved å stille ekstra strenge krav og følge opp. Det store volumet av kirurgiske instrumenter produseres i hovedsak i land med lav risiko. Likevel er det et lite volum som fortsatt produseres i Pakistan og som krever at vi stiller krav og følger opp. Sykehusinnkjøp erkjenner at verdien av alle produkter som er produsert i Pakistan, og antallet produkter (0,1 %) ikke nødvendigvis forsvarer for mye oppfølging. Det har ikke vært konkrete oppfølgingstiltak på kirurgiske instrumenter i rapporteringsåret. Nye anskaffelser er forsinket, men det forventes å starte opp i 2026, da med kvalifikasjonskrav. Det er naturlig med oppfølgingsaktiviteter i starten av en kontrakt. På den måten velges leverandører som har gode rutiner for aktsomhetsvurderinger og som kan beskrive hvordan de har vurdert produsenten i anskaffelsen. Videre følger Sykehusinnkjøp opp kravene til etisk handel med valgt leverandør i avtaleperioden der produsenten gjerne også deltar digitalt.

Antibiotika er endret til generika og biotilsvarende legemidler som blant annet inkluderer antibiotika og legemidler til kreftbehandling. Sykehusinnkjøp og Norge skal være pådriver for felles kriterier i Norden/EU-anbud og har som mål å bidra til redusert spredning av antibiotika resistens gjennom felles nordiske anskaffelser og europeisk samarbeid. Dette arbeidet fortsetter også i 2026 med å påvirke andre innkjøpere til å følge samme kravsett for å ivareta behov for harmonisering på tvers av land. Over 100 produkter er nå sertifisert gjennom BSI (andre sertifiseringer er på vei) og vi trykker på for å få flere igjennom prosessen som i prinsippet bekrefter null utslipp fra produksjon av antibiotika.

Siden sertifiseringsordningen startet i 2022, har BSI sertifisert 44 selskaper, og antall sertifiserte selskap øker. På BSIs nettside kan utviklingen følges <https://www.bsigroup.com/en-GB/products-and-services/assessment-and-certification/validation-and-verification/product-directory-results/?standard=antibiotic+manufacturing>. Produksjon av generika og biotilsvarende legemidler foregår i stor grad i India og Kina hvor det er høy risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter. Det er også stor risiko for direkte utslipp av virkestoff i lokale avløpsvann. Hvis det ikke er gode rensemetoder fra avløpsvannet, kan det være medvirkende årsak til utvikling av antibiotika resistens. Med økt forekomst av antibiotika resistens vil det være vanskeligere å behandle infeksjoner og sykdomsforløp kan bli lengre og mer kostbare.

IKT er valgt ut som prioritert område, da det er kjent at det er høy risiko for brudd på arbeidstaker- og menneskerettigheter i verdikjeden, og fordi markedet oppleves lite åpent om faktiske forhold i leverandørkjeden. Det at leverandørkjedene innen IKT-sektoren er lite åpne om konkrete forhold i verdikjeden, førte høsten 2024 til et opprop mot Apple, der 15 store europeiske innkjøpere gikk sammen. Her kan nevnes blant annet København, Oslo og Malmø kommune, samarbeidspartnere, blant annet Barcelona og flere aktører i Storbritannia. Den ideelle organisasjonen Electronic Watch, fungerer som sekretariat for arbeidsgruppene. Noe av fokuset var å få innsikt i forsyningskjeder med høy risiko for ulovlige forhold, støtte ansattes egne initiativer for å avdekke, vurdere og håndtere risikoområder i produksjonsleddene og sikre effektiv rettshjelp for ofre for menneskerettighetsbrudd og å forhindre at arbeidstakere utsettes for gjengjeldelser. Oppropet kan leses her: <https://www.sykehusinnkjop.no/nyheter/nyheter-2024/opprop-mot-teknologigiganter/> Arbeidsgruppen har fortsatt jobbet for større åpenhet i de aktuelle leverandørkjedene, men det har dessverre ikke ført til resultater.

IKT er et område som har stor påvirkning på miljø, men hvor det er et stort potensial for å stille gode miljøkrav i anskaffelser som medvirker til å redusere klimabelastningen innen området. For eksempel er holdbarhet og mulighet for reparasjon og resirkulering områder det er viktig å ha kunnskap om og stille krav til. Her

samarbeider Sykehusinnkjøp tett med Oslo kommune og Statens innkjøpssenter for å harmonisere krav og ha felles oppfølging og dialog med leverandører.

Renhold, transport og bygg er tjenesteområder der det er dokumentert høy risiko for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, og områdene er også prioritert av norske myndigheter. Sykehusinnkjøp har i sitt kategoriplanprosjekt for administrasjon valgt å gjøre dybdeanalyse på pasientreiser, og rapporten med tiltaksplan for dette arbeidet skal være klar i 2026. Innen pasientreiser kan det være knyttet risiko til arbeidslivskriminalitet og transport kan også ha en negativ påvirkning på ytre miljø.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den risikoen ble identifisert og prioritert b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i kartleggingen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert d) om det er identifisert områder hvor det er manglende informasjon for å vurdere risiko og hvordan dere vil gå frem for å få mer informasjon om dette.

Aktsomhetsvurderinger gjøres for å identifisere, forebygge og håndtere negative konsekvenser på mennesker, samfunn og miljø. Dette innebærer å kartlegge risikoer, iverksette tiltak for å redusere disse risikoene, og kontinuerlig overvåke og forbedre tiltakene. Ved oppstart av konkurranser blir det gjennomført risikovurdering i risikomodulen i Quantus og tilhørende veileder for å beskrive risiko. Risikovurdering blir gjort både før, under og etter gjennomføring av konkurranser, etter hvert som en får mer kunnskap om produkt, produsent og produksjonssted og får bedre kunnskap om risikobildet.

Sykehusinnkjøp har informasjon om produksjonsland for 152 760 aktive artikler. Det kan se ut som en nedgang fra tidligere år, men det skyldes at nå viser rapporten unike og aktive artikler, uavhengig hvilken avtale eller region de kommer fra. I verktøyet PowerBI legges det inn informasjon om risiko på land, som er basert på internasjonale kilder WGI World Governance Indicator, ITUC International Trade Union Confederation Global Rights index, EPI Environmental Performance Index og CPI Corruption perception Index. Sykehusinnkjøp har sammenstilt risikoparameterne og knyttet informasjonen til produksjonsland på avtaleartikler. På den måte er det mulig for leder anskaffelse å vurdere hvor produkter som skal anskaffes kommer fra, og å få en visualisering om det er knyttet risiko til disse landene.

Risikovurdering ved denne metoden er knyttet til rammeavtaler på varer og dekker ikke vurdering på legemidler, tjenesteavtaler og investeringskjøp.

For tjenesteavtaler er renhold, transport og bygg prioriterte områder basert på nasjonale anbefalinger.

Som en del av aktsomhetsvurderingene knyttet til kategorien legemidler, har Sykehusinnkjøp også her begynt å innhente informasjon om produksjonsland og råvarer i anskaffelsene. Produksjon av råvarer til legemidler anses å ha den største risiko for negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Det har krevd en modning i markedet før Sykehusinnkjøp kunne starte å etterspørre informasjon om produksjonssteder. Informasjonen gir økt innsikt i risikoområder og er et viktig grunnlag for vurderingene som gjøres for å redusere risiko for brudd på menneskerettigheter og miljøskade.

Totalt sett er det benyttet en form for miljøkriterier i anskaffelser som dekker omtrent 85 % av det totale innkjøpsvolumet på legemidler.

Investeringskjøp på for eksempel medisinsk teknisk utstyr har i revidert handlingsplan blitt prioritert. Det skal i 2026 utarbeides en kategoriplan for medisinteknisk utstyr, som også inneholder en bærekraftsanalyse der risiko kartlegges og handlingsplaner utarbeides.

Sykehusinnkjøp er med i flere internasjonale samarbeidsfora der risiko og forbedringsmuligheter diskuteres. Utvalgte relevante samarbeidspartnere er Oslo kommune, Statens innkjøpssenter, Nordisk Lægemedelforum, Hållbar Upphandling og Adda i Sverige, Amgros i Danmark, Helsinki universitetssykehus i Finland, National Health Services, British Medical Association, Electronic Watch og CFIT (Circular and Fair IT).

2.A.3 Beskriv annen risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert men ikke prioritert, og hvordan disse er håndtert

Gjennom internasjonalt samarbeidsnettverk ble Sykehusinnkjøp gjort oppmerksom på at rekrutteringspraksis av migrantarbeidere i Taiwan ofte er knyttet til gjeldsslaveri. Basert på denne informasjonen valgte Sykehusinnkjøp, sammen med våre svenske samarbeidspartnere Hållbar Upphandling, å følge opp et utvalg leverandører med produsenter i Taiwan. Det ble utarbeidet et egenrapporteringskjema, der tre taiwanske produsenter skulle svare på om de hadde migrantarbeidere, om migrantene hadde betalt rekrutteringsavgift og hvilken rekrutteringspolicy produsenten hadde. Tilbakemeldingene viste seg at alle tre selskaper hadde nylig en rekrutteringspraksis, der migrantarbeiderne selv skulle betale. Gjennom oppfølgingsprosessen bekrefter alle produsentene at rekrutteringspolicy og rutiner er blitt endret slik produsenten dekker alle kostnader. I tillegg har produsentene tilbakebetalt rekrutteringsavgifter tilbake i tid. Som beskrevet over så gjennomførte svenske Hållbar Upphandling og Sykehusinnkjøp en revisjon sommeren 2025, der det ble gjort funn og dermed utarbeidet en handlingsplan som følges opp av oppdragsiverne.

I slutten på 2024 ble det gjennomført en skjerpet aktsomhetsvurdering av medisinske selskapet Teva. Det ble gjennomført en granskning om det var risiko for at produksjonen til Teva skjedde på ulovlig okkuperte områder og om leverandøren på andre måter bidrar til å opprettholde Israels ulovlige tilstedeværelse i Palestina. Basert på informasjonen som kom frem i granskningsrapport, ble det i mars 2025 konkludert med at Teva ikke bidrar til opprettholdelse av den ulovlige israelske tilstedeværelsen på palestinsk territorium.

Med bakgrunn i granskingen, oppfølgingsmøter med leverandøren, samt de utførte aktsomhetsvurderingene, anbefaler Sykehusinnkjøp altså ikke å avslutte kontrakter med Teva, men at oppfølgingen av noen av funnene fra granskingen fortsetter i samarbeid med leverandøren. Du kan lese mer om saken her:

<https://www.sykehusinnkjop.no/nyheter/nyheter-2025/anbefaler-ikke-a-avslutte-kontrakter-med-teva/#fakta-om-avtale-med-teva>

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Beskriv mål og status for de tiltakene virksomheten har iverksatt for å redusere prioritert risiko

	Hygiene og pasientpleieprodukter
Overordnet mål :	Ingen migrantarbeidere i produksjon skal være ansatt under tvang.
Status :	Alle hanskeprodusenter med produksjon i Malaysia, har dokumentert null-kost rekrutteringspolicy og har fremvist gjennomført tilbakebetalingsplan til migranter. Det er tilbakebetalt flere hundre millioner kroner i oppreising til tusenvis av migrantarbeidere som jobber eller har jobbet i hanskeindustrien i Malaysia. For eksempel har en av produsentene Sykehusinnkjøp har på nasjonal avtale, tilbakebetalt omtrent 120 millioner norske kroner i oppreising. Tilbakebetalingen omfattet rundt 7000 migrantarbeidere. Sykehusinnkjøp har gjennomført nasjonal anskaffelse på undersøkelseshansker. Det ble her benyttet både etiske kvalifikasjonskrav og etiske krav og tildelingskriterier for å sikre at fabrikkene dekker operer i tråd med FNs ledende prinsipper. Her er det leveranser fra fire malaysiske produsenter. I 2025 er det gjennomført revisjon av en taiwanesisk produsent. Revisjon tok spesielt for seg migrantarbeiderproblematikk. Det var da krav om krav om policy for null-toleranse for rekrutteringsavgifter, som skal sikre at ingen migrantarbeidere i produksjonen skal være ansatt under tvang. Revisjonen avdekket rekrutteringsavgifter. Gjennom nordisk samarbeid ble det oppdaget svært uholdbare arbeidsforhold for migranter i underleveranser av keramiske former som brukes i hanskeproduksjon i Malaysia. Alvorlige anklager om tvangsarbeid, inkludert gjeldsslaveri, underbetaling av lønn, tilbakeholdelse av dokumenter, uregelmessig immigrasjonsstatus blant arbeidere og dårlige boforhold hos produsenten.
Mål i rapporteringsåret :	Gjennom krav i anskaffelser og kontraktsoppfølging sikre at produsenter dekker rekrutteringskostnader og har dette nedfelt i policy og rutiner.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Gjennom kvalifikasjonskrav har leverandører i nasjonal anskaffelse av undersøkelseshansker dokumentert produsentenes null-kost rekrutteringspolicy og tilhørende tilbakebetalingsplan til migranter. Noen av avtalene trådte i kraft i 2023. Som en del av avtaleoppfølgingen vil det være dialog med leverandører gjennom kontraktens levetid. Er det mistanke om brudd/forverring av situasjonen vil det løpende bli vurdert oppfølging av fabrikker.

Kravene til null-kost rekrutteringspolicy benyttet i hanskeanskaffelsen, er det naturlig at ta i bruk i andre anskaffelser der det er høy risiko for at migranter betaler rekrutteringskostnader.

Det ble avdekket funn om rekrutteringsavgifter i revisjonen i Taiwan. Det er nå laget en plan som blant annet skal sikre oppreising for de berørte migrantene.

I avtaler på hansker som benyttet de omtalte keramiske formene, så var det svært begrenset antall som var levert til spesialisthelsetjenesten. Sykehusinnkjøp har derfor ikke direkte gått videre med oppfølging av leverandør og produsent, men har støttet den nordiske arbeidsgruppen i deres arbeid.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

For revisjonen i Taiwan skal tiltak i handlingsplan følges opp for å sikre oppreising til berørte migranter. Gjennom internasjonalt samarbeidsnettverk ble Sykehusinnkjøp gjort oppmerksom på at rekrutteringspraksis av migrantarbeidere i Taiwan ofte er knyttet til gjeldsslaveri. Basert på denne informasjonen valgte Sykehusinnkjøp, sammen med våre svenske samarbeidspartnere Hållbar Upphandling, å følge opp et utvalg leverandører med produsenter i Taiwan. Det ble utarbeidet et egenrapporteringskjem, der tre taiwanske produsenter skulle svare på om de hadde migrantarbeidere, om migrantene hadde betalt rekrutteringsavgift og hvilken rekrutteringspolicy produsenten hadde. Tilbakemeldingene viste seg at alle tre selskaper nylig hadde en rekrutteringspraksis, der migrantarbeiderne selv skulle betale. Gjennom oppfølgingsprosessen bekrefter alle produsentene at rekrutteringspolicy og rutiner er blitt endret slik at produsenten dekker alle kostnader- I tillegg har produsentene tilbakebetalt rekrutteringsavgifter tilbake i tid. Som beskrevet over så gjennomførte svenske Hållbar Upphandling og Sykehusinnkjøp en revisjon sommeren 2025, der det ble gjort funn og dermed utarbeidet en handlingsplan. Produsent jobber med forbedringer (CAP - corrective action plan) der gjenoppretting, som tilbakebetaling av rekrutteringsavgifter, står sentralt. Prosessen følges tett og det holdes månedlige statusmøter med deltagelse fra produsent, leverandør, svenske regioner og Sykehusinnkjøp.

Sykehusinnkjøp skal fortsette å støtte det nordiske samarbeidet for å bedre arbeidsforhold for migrantarbeidere på fabrikker som produserer keramiske former.

Det er etablert et nordisk samarbeid for å følge opp arbeidsforhold av hanskeprodusenter i Malaysia og Thailand. Sykehusinnkjøp deltar i samarbeidet, med mål sikre gode arbeidsforhold i hanskeproduksjonen.

	IKT-hardware
Overordnet mål :	Sikre åpenhet om utfordringer i leverandørkjeden.
Status :	Kommunikasjon om utfordringene er igangsatt i samarbeid med samarbeidspartnere og leverandørmarkedet.
Mål i rapporteringsåret :	Sykehusinnkjøp skal fortsette dialogen med store leverandører og produsenter og spesielt samarbeide med Oslo kommune og Statensinnkjøpssenter om, å utvikle og harmonisere krav og kriterier, samt felles oppfølging av leverandører. Internt vil det også være fokus på bærekraftsanalyse i IKT kategoriplan.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

I samarbeidet med Electronic Watch, Oslo kommune og Statens innkjøpssenter er det i både i 2024 og 2025 gjennomført felles møte med Apple Norge for å få de til å åpne mere opp om konkrete avvik i sin leverandørkjede. Det har vist seg vanskelig å få konkret informasjon fra både Apple og andre store IT leverandører. Merkevareleverandørene viser gjerne til medlemskap i Responsible Business Alliances og er lite konkrete på hvor avvik på mennesker, samfunn og miljø finner sted.

Alene blir Sykehusinnkjøp for små til å påvirke IT-produsenter til endring, hvilket har ført til et europeisk opprop mot teknologigiganter, som kan leses her: <https://www.sykehusinnkjop.no/nyheter/nyheter-2024/opprop-mot-teknologigiganter/>

Til tross for møter og pågående oppfølging gjennom flere år, har det kommet lite ut av oppropet og det vurderes derfor hvilke nye tiltak som er aktuelle.

Sykehusinnkjøp har inngått samarbeid med Circular and Fair ICT pact (CFIT), som er et tiltak under programmet for bærekraftige offentlige anskaffelser i FN's One Planet Network. CFIT pakten er åpen for alle organisasjoner som anskaffer IKT. Den støtter både foregangsaktører som ønsker å skape større påvirkning sammen, og andre innkjøpere som rett og slett ønsker å lære hvordan de kan gjøre sine egne anskaffelser mer sirkulære og rettferdige. Du kan lese mer om CFIT her <https://circularandfairictpact.com/>.

Det har også vært workshop-er med The Responsible Business Alliance (RBA) for å løfte problemstillingen om manglende åpenhet i IKT sektoren.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

IKT sektoren er gigantisk og vi innser at Sykehusinnkjøp alene har problemer med å endre industrien. Alene kan en gjøre lite men gjennom norske, nordiske og europeisk samarbeid, kan vi sammen ha en påvirkning på markedet og verdikjeden. Sykehusinnkjøp vil fortsette å ha jevnlig dialog med de store IT-leverandører og merkevareprodusenter både alene og sammen med samarbeidspartnere. Vi forventer og tror at med samarbeid med andre offentlige innkjøpere ,både nasjonalt og internasjonalt, så vil vi sammen kunne påvirke markedet til mer åpenhet.

I 2026 skal vi fortsette å utvikle og harmonisere og krav og felles oppfølging i anskaffelser for IKT-hardware med andre offentlige samarbeidspartnere, for å sikre at seriøse leverandører som benytter OECDs metode for aktsomhetsvurdering, blir valgt.

	Renhold, transport og bygg
Overordnet mål :	Lovlige og ordnede arbeidsforhold i alle tjenestekontrakter, og i tjenesteelementer i vareanskaffelser der det er relevant.
Status :	Arbeidet med å utvikle seriøsitetssystemet i Sykehusinnkjøp HF har hatt god fremgang i 2025. Pilotprosjektet sammen med Sykehusbygg HF for seriøsitetsoppfølging av renholdsansavtaler ved hjelp av HMSREG-systemet fortsatte, og vil avsluttes i 2026 med en anbefaling til ledelsen i Sykehusinnkjøp HF om eventuell videre bruk av dette.
Mål i rapporteringsåret :	Sykehusinnkjøp skal sikre lovlige og ordnede arbeidsforhold i alle tjenestekontrakter ved å benytte særskilte kontraktskrav og egenrapporteringsskjemaer i risikoanskaffelser og følge opp disse.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Kontraktskrav og egenrapporteringsskjema benyttes i utvalgte risikoanskaffelser. Dette gjelder særlig innen bygg, renhold og transport.

Sykehusinnkjøp benytter egenutviklede kontraktskrav med utvidede krav og egenrapporteringsskjema avhengig av risikograd. Fra 2024 er det benyttet krav som i det vesentlige er identiske med maler fra DFØ. Hensikten er både å gjøre det enklere for oss å stille relevante krav for de ulike risikoområdene, samt å sikre at leverandørmarkedet gjenkjenner standard krav og maler fra DFØ i våre anskaffelser. Avdeling for bærekraft utfører intern halvårlig opplæring som omfatter bruk av krav og oppfølging.

Sykehusinnkjøp besluttet i 2023 å starte et pilotprosjekt med å utføre seriøsitetsoppfølging av renholdsansavtaler ved hjelp av systemet HMSREG og seriøsitetsmodulen som er integrert i dette.

Oppfølgingene gjøres i samarbeid med Sykehusbygg HF, som allerede benytter dette systemet ved sine oppfølginger. Det ble på denne bakgrunn utført flere kontroller av renholdsleverandører i 2024. Resultatet av de utførte kontrollene er positive, og det ble ikke avdekket alvorlige avvik hos leverandørene. Pilotprosjektet har fortsatt i 2025. Under pilotfasen ved bruk av HMSREG er det så langt fullført oppfølging av tre renholdsavtaler, og en fjerde renholdsavtale er nå under oppfølging. Det jobbes fortsatt med å finne en passende avtale innen bygg for oppfølging sammen med Sykehusbygg, som en avslutning av pilotprosjektet. Det er opprettet en ressursbank på intranettsidene til bærekraftavdelingen, for å kunne informere bedre om verktøy og maler som er tilgjengelige på området.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Pilotprosjektet for bruk av HMSREG har til nå vist at innføring av et slikt oppfølgingssystem, vil kunne øke kapasiteten og effektiviteten ved oppfølgingene vesentlig. Med den systematiske tilnærmingen, samt vesentlig tidsbesparelse ved slike kontroller ved bruk av HMSREG, vil en fremtidige bruk av et slikt system utvilsomt føre til bedre og mer omfattende oppfølging innen arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i Sykehusinnkjøp. Dette pilotprosjektet vil avsluttes i 2026 i henhold til handlingsplanen. Det er et mål å anvende HMSREG-systemet til oppfølging av minst en bygg-avtale i 2026 som avslutning av pilotprosjektet. Sykehusinnkjøp vil ha økt søkelys på oppfølging av alle risikoområdene fremover. Innføringen av nytt innkjøpsverktøy fra 2026 (Ivalua), og opprettelsen av egen avdeling for forvaltning av avtaler, forventes også

å kunne gi enda bedre oppfølging fremover.

Sykehusinnkjøp startet i 2024 utarbeidelse av kategoriplan for administrasjon. Det ble utarbeidet en egen analyse for pasientreiser med taxi som blant annet satte søkelys på å beskrive risiko for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i bransjen. Konklusjonen er at det er middels risiko på området. I den kommende kategoriplanen vil det bli utarbeidet forslag til konkrete tiltak på dette området for å sikre god oppfølging og redusere risiko. Kategoriplanen med tiltak har blitt noe forsinket, men forventes å bli ferdigstilt i 2026. Handlingsplan for bærekraft 2026-2028 inkluderer også dokumentkontroll på området pasientreiser med taxi i 2026. Omfanget av dette vil bli vurdert i henhold til gjeldende system for risikovurdering internt i avdeling for avtaleforvaltning.

	Generika og biotilsvarende legemidler
Overordnet mål :	Sykehusinnkjøp skal være med å bidra til å redusere spredning av antibiotikaresistens
Status :	I anskaffelsen av antibiotika som ble gjennomført i 23/24 mottok vi 63 svar fra leverandører om samsvar med AMRIA sin standard for antibiotikaproduksjon. For ca. halvparten av svarene var det ikke samsvar med AMRIA-standard, eller leverandøren hadde ikke opplysninger om AMRIA-standard var fulgt ved produksjon av tilbudt produkt. Resten av svarene hadde samsvar med AMRIA-standard for deler av produksjonen, og enkelte produkter hadde også sertifisering eller påbegynt sertifisering for virkestoff- og/eller ferdigvareprodusent. Sykehusinnkjøps erfaringsrapport kan leses her: https://www.sykehusinnkjop.no/4a5924/siteassets/bilder/nyheter/2024/miljokrav-legemidler-rapport/environmental-criteria-results-2024.pdf
Mål i rapporteringsåret :	Sykehusinnkjøp skal ta i bruk fellesnordiske miljøkriterier/-krav i anskaffelser av generika og biotilsvarende legemidler.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Ingen nye store anskaffelser av antibiotika ble gjennomført i 2025, kun enkelte virkestoff som hadde samme krav som foregående års anskaffelser. Fellesnordiske miljøkrav for antibiotika ble tatt i bruk på Island og i Nederland, der har Sykehusinnkjøp bistått med svar på spørsmål og erfaringsutveksling. I kommende år planlegges nye anskaffelser i Norge, Danmark og Island der Sverige og Finland også deltar. Neste evaluering av fellesnordiske miljøkrav for antibiotika i Norge vil være i slutten av 2026. WHO har nå også etablert en standard for antibiotikaproduksjon i tillegg til AMRIA-standard. Begge standardene kan brukes for å oppnå et sertifikat. Per nå er det 100 sertifiserte produkter gjennom BSI.

Produksjon foregår i stor grad i India og Kina hvor det er høy risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter. Det er særlig høy risiko for utslipp og forurensning fra produksjonsstedene. Sykehusinnkjøp skal gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Målet er å inkludere miljøkriterier i alle relevante anskaffelser, noe som vil bidra til å redusere risikoen for miljøpåvirkning og antibiotikaresistens gjennom hele verdikjeden. Sykehusinnkjøp skal i anbudsprosessen stille krav om aktsomhetsvurderinger og gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede.

3.B Andre tiltak for å håndtere risiko for negativ påvirkning/skade

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Spesialisthelsetjenesten har felles miljø og klimamål for 2022-2030. Målene som er mest sentrale for Sykehusinnkjøp er listet opp.

1. Redusere CO2 utslipp med 40 % innen 2030 og langsiktig mål om å være klimanøytral innen 2045. Sykehusinnkjøp rapporterer årlig på klimagassutslipp i tillegg til at det utarbeides et klimaregnskap for scope 3 - Indirekte utslipp. Klimaregnskapet skal brukes til å iverksette tiltak for å redusere klimagassutslipp i spesialisthelsetjenesten.

2. Andel produkter uten helse- og miljøskadelige stoffer i spesialisthelsetjenesten skal være 75 %. Sykehusinnkjøp kontrollerer innhold av kjemikalier som er ført opp på den europeiske utfasingslisten for helsevesenet. Utfasingslisten spesifiserer hvilke kjemikalier og materialer som skal unngås i produkter til spesialisthelsetjenesten når det finnes tryggere alternativer. Mer informasjon kan leses her: https://noharm-europe.org/sites/default/files/documents-files/6966/2021-11-29_FINAL_European-healthcare-phase-out-list.pdf

3. Redusere unødvendig forbruk, øke ombruk og materialgjenvinning. Sykehusinnkjøp skal som tjenesteleverandør tilrettelegge anskaffelser slik spesialisthelsetjenesten kan nå sine mål.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Sykehusinnkjøp leverer årlig klimaregnskap på direkte utslipp til spesialisthelsetjenestens klimaregnskap, som kan leses her: <https://helse-midt.no/om-oss/gront-sykehus#spesialisthelsetjenestens-rapport-for-samfunnsansvar>

Sykehusinnkjøp kan utvikle klimaregnskap på indirekte utslipp basert på spend. Ved å ha et klimaregnskap basert på spend, er det vanskelig å synliggjøre miljøvennlige produkter hvis de koster det samme eller er dyrere enn mer miljøbelastende produkter. Det å synliggjøre miljøvennlige produkter for kundene, er noe Sykehusinnkjøp i større grad har begynt å jobbe med for å identifisere områder hvor man kan sette inn tiltak for å få ned klimafotavtrykket.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis

I alle anskaffelser estimeres årlig forbruk på artikkelnivå. Basert på disse estimatene kan leverandører planlegge sine innkjøp fra produsenter.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Sykehusinnkjøp vurderer i hvilke anskaffelser det er relevant å etterspørre miljømerkede produkter. Det vurderes også hvilket potensial det er i markedet for å fremme antall miljømerkede produkter innen enkelte kategorier. For eksempel er få artikler innen medisinske forbruksvarer miljømerkede. Sykehusinnkjøp jobber sammen med leverandører og nordiske kollegaer for å øke andelen miljømerkede produkter innen kategorien.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Gjennom kontraktskrav etisk handel punkt 1.1 forventes det at leverandører følger opp sin leverandørkjede der blant annet fagforeningsrettigheter og retten til kollektive forhandlinger, er vesentlig.

Ved revisjon eller besøk på fabrikker er arbeiderrepresentasjon, fagforeningsfrihet, kollektive forhandlinger og sosial dialog alltid viktige agendapunkter.

Internt i Sykehusinnkjøp sitter tillitsvalgte blant annet i styret og andre viktige beslutningsfora, for at vi til enhver tid skal inkludere ansatte i beslutninger som tas.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

Det gjennomføres interne kurs for opplæring og videreutvikling av ansatte.

Bærekraft er tema i strategiske møter med leverandører. Ved behov setter Sykehusinnkjøp opp egne møter, kurs eller webinarer for å øke kunnskap og forståelse til leverandører.

Det viktigste for Sykehusinnkjøp er å ha åpen og ærlig dialog med leverandører om forventninger og krav for å spille hverandre gode og drive kontinuerlig forbedringsarbeid.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Sykehusinnkjøp har etiske retningslinjer og et antikorrupsjonsprogram. Sammen med helseforetakenes samarbeidsavtaler med leverandørorganisasjonene, er dette viktige dokumenter for å redusere korrupsjon og bestikkelser internt og hos leverandører. Sykehusinnkjøp jobber sammen med de regionale helseforetakene og leverandørorganisasjonene LMI og Melanor med ulike tiltak knyttet til dette temaet.

I 2025 har internrevisjonen sett på arbeidet med etiske retningslinjer og antikorrupsjonsprogrammet opp mot habilitet. Internrevisjonen konkluderte med at systemet for å sikre habilitet var godt nok. Ulike tiltak er likevel satt i gang der man så at det kunne forbedres. Dette handler for eksempel om opplæring og dilemmatrening.

Rapporten fra internrevisjon kan leses her:

<https://www.sykehusinnkjop.no/4aa7de/siteassets/dokumenter/styremoter/2024/styremote-25.-oktober-2024/sak-78-2024-vedlegg-internrevisjonsrapport-1-2024-habilitetsvurderinger.pdf>

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ påvirkning

Sykehusinnkjøp deltar aktivt i samarbeid for bærekraft i spesialisthelsetjenesten. Foretaket er medlem i et formelt samarbeidsforum med de regionale helseforetakene og Sykehusbygg HF, og deltar ellers aktivt i nettverk og samarbeidsmøter på tvers av helseforetakene for å redusere og forhindre negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø.

A man with short brown hair and a beard, wearing clear safety glasses with blue frames, is looking down. He is in a factory or industrial setting, with large metal structures and bright overhead lights visible in the background. The image is split horizontally, with the top half showing the man and the bottom half showing a blurred industrial machine with blue cables.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt og hvordan dette gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og hvordan dette gjennomføres i praksis

Sykehusinnkjøp har i samarbeid med de regionale helseforetakene, utarbeidet en handlingsplan med prioriterte områder, der risiko for brudd er størst. Handlingsplanen viser hvilke risiko det er innen de forskjellige områder, og hvordan Sykehusinnkjøp skal jobbe for å redusere risiko. Oversikten har også en konkret handlingsplan med aktiviteter som skal gjennomføres. I en intern versjon er også ansvarlige for det enkelte tiltak synliggjort og det er lagt inn indikatorer. Revidert handlingsplan for 2026-2028 ble vedtatt av i styret i Sykehusinnkjøp 11.12.2025 og senere av de fire AD-ene i helseregionene.

Dybdegående risikoanalyser med tiltaksplan utarbeides for hver enkelt kategori. Her ligger det også inne indikatorer. Dette er et verktøy for å operasjonalisere og kunne måle resultater. Hver kategori har en egen avdeling for avtaleforvaltning. Der ligger ansvaret for overvåkning og oppfølging av tiltak. Tiltakene har en ressursperson fra bærekraftavdelingen og en ansvarlig fra aktuell kategori. For hvert tiltak er det utviklet/ blir utviklet KPI for tiltakene.

I anskaffelser der det har blitt stilt strengere krav til for eksempel etisk handel, skal det følges opp med flere aktiviteter i kontraktsperioden. Oppfølgingen av etisk handel kan være møte med leverandør, egenrapportering, revisjon på fabrikk, besøk på fabrikk eller en kombinasjon av disse. Tidligere rapporter fra gjennomført revisjon kan være relevant dokumentasjon fra leverandør.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør og/ eller måler effekten av tiltak for å redusere risiko

Sykehusinnkjøp benytter aktsomhetsvurderinger som metode. Arbeidet med å identifisere, forebygge og redusere negativ påvirkning skjer ved å utføre aktsomhetsvurderinger, sette krav og følge opp disse. Alt arbeid i leverandørkjedene skjer i samarbeid med avtaleleverandør. Vi bygger tillit med leverandørene ved å vise at målet er forbedringer, ikke straffesanksjoner eller oppsigelse av kontrakt. Ved identifiserte brudd, vil det opprettes en plan for forbedringer som det jobbes sammen med leverandør om. Ved stor risiko, vil Sykehusinnkjøp dra på besøk til fabrikk eller få utført en tredjeparts revisjon. Evalueringen av tiltak gjøres i samarbeid med leverandør og her kan også tredjeparts revisor kobles inn hvis nødvendig.

Eksempel 1: I anskaffelse av antibiotika er det stilt miljøkrav til produsenter, for å redusere risiko for utslipp av antibiotika i nærmiljøet. På to år har 44 globale leverandører sertifisert seg for å dokumentere at de jobber kontinuerlig med å redusere negativ miljøpåvirkning i sin produksjon.

Eksempel 2: I et samarbeid med svenske kollegaer (Hållbar upphandling) ble det utført revisjon ved fabrikk i Taiwan hvor det i løpet av kort tid ble tilbakebetalt rekrutteringsavgifter til migrasjonsarbeidere.

A photograph of an industrial facility, likely a water treatment plant. The image shows a complex network of large, grey metal pipes and structures. In the foreground, there are blue metal walkways with yellow safety railings. In the background, large, conical industrial vessels are visible. The overall scene is industrial and somewhat overcast.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomhetens aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

Ved funn av avvik, vil kommunikasjonen i hovedsak være mellom Sykehusinnkjøp, helseforetakene, leverandør og produsent. Det vil bli utarbeidet tiltaksplaner med gitte frister, som følges opp mot leverandør. Leverandør er ansvarlig for å dokumentere faktiske forbedringer. Dersom leverandører ikke dokumenterer faktiske forbedringer, kan Sykehusinnkjøp i ytterste konsekvens si opp avtalen med leverandør. Forbedringsarbeid rapporteres årlig i Etisk handel Norges medlemsrapportering. Ledergruppen og styret orienteres ved behov.

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Gjennom leverandørdialog, interne og eksterne presentasjoner kommuniserer Sykehusinnkjøp om kartlegging og håndtering av negativ påvirkning. Relevant er også å få nyhetsartikler i eksterne medier for å belyse problemstillinger. Det er et viktig prinsipp for Sykehusinnkjøp å kommunisere om funn og avvik, slik at både ansatte i Sykehusinnkjøp og hos leverandører får bedre forståelse for ansvaret man har. Leverandører er hovedansvarlig for oppfølging i sin leverandørkjede. Sykehusinnkjøp gjør stikkprøver. Ved bruk av denne metoden er det viktig med kommunikasjon, så også andre leverandører forstår viktigheten av kontinuerlig forbedring.

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Sykehusinnkjøp har, som offentlig oppdragsgiver, etablerte rutiner for håndtering av innsynsbegjæringer. Informasjonskravet knyttet til åpenhetsloven håndteres i henhold til etablerte rutiner.

A high-angle, wide shot of a lush green coffee plantation. The trees are dense and cover a hillside. Several workers are visible, some standing and others working within the branches. The workers are wearing various colored clothing, including blue, red, and grey. The overall scene is one of active agricultural work in a tropical environment.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser

Sykehusinnkjøp er en tjenesteleverandør av innkjøpstjenester og kjøper i liten grad inn varer selv. Sykehusinnkjøp har i svært liten grad avtaler direkte med produsent eller underleverandør, det er derfor leverandørene som har det største ansvaret for å sikre gjenoppretting, men med oppfølging fra Sykehusinnkjøp. Sykehusinnkjøp er organisert i kategorier hvor hver kategori har en avdeling for avtaleforvaltning. Krav til leverandørene følges opp av avtaleforvaltningen for å se til at krav i kontraktene følges. Det gjøres også aktsomhetsvurderinger i avtaleforvaltningsperioden for å avdekke nye risikoer. rekkefølgen på oppfølging er: 1. Gjennomføre møte med leverandør ved kontraktsinngåelse, 2. Følge opp kravene i kontrakten 3. Bruk av dialog og/eller egenrapporteringskjemaer, 4. Besøk ved fabrikk og/eller revisjon 5. Ved funn av brudd – gjøre avtaler med leverandør om gjenoppretting og frister.

6. Følge opp brudd og frister. Dersom det er brudd på arbeidstaker- eller menneskerettigheter i leverandørkjeden vil Sykehusinnkjøp ansvarliggjøre leverandøren for gjenoppretting hos produsent. I tillegg til gjenoppretting fokuseres det også på systemiske forbedringer, for å unngå at brudd skal skje i fremtiden. Tiltaksplan utarbeides med gitte frister. Dersom Sykehusinnkjøp vurderer at leverandører har manglende oppfølging av tiltaksplan, kan Sykehusinnkjøp i ytterste konsekvens si opp avtale med leverandør. Enkelte store, systematiske utfordringer må jobbes med langsiktig og Sykehusinnkjøp jobber med både norske og nordiske samarbeidspartnere i slike tilfeller.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Ved oppfølging av produsent i Taiwan ble null-kost rekrutteringspolicy implementert tidligere enn først planlagt og tilbakebetaling til migranter som hadde betalt for rekrutteringsavgift ble fremskyndet.

Åpenhet i leverandørkjeden er en utfordring for å vite om kontraktskrav er overholdt i IT-anskaffelser.

Sykehusinnkjøp har jobbet med andre offentlige organisasjoner og andre samarbeidspartnere både med møter, brev og opprop til store aktører innen bransjen for å få fram mer transparens i denne kategorien. Det har også vært arbeidsmøter med The Responsible Business Alliance (RBA) for å løfte denne problemstillingen.

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere og lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer

Sykehusinnkjøp har egen rutine for varsling av kritikkverdige forhold i organisasjonen. Denne ligger lett tilgjengelig for alle ansatte og blir gjennomgått i kurs for nyansatte og repetert jevnlig. Varslingsrutinene ble oppdaterte i 2025.

Grunnleggende prinsipper er følgende:

1. Alle varsler skal tas på alvor og behandles
2. Vår kommunikasjon skal være preget av åpenhet og ærlighet
3. Varsling skal som hovedregel følge tjenestevei
4. Alle parter i en varslingssak skal ivaretas på en god og ryddig måte

Varslingsrutiner i leverandørkjeden, og kvaliteten på disse, spesielt hos produsent er et viktig tema ved fabrikkbesøk.

Varslingskanal for eksterne interessenter går via postmottak: <https://www.sykehusinnkjop.no/om-oss/kontakt-oss/>

Kontaktinformasjon:

Sykehusinnkjøp HF

Merete Sunde, spesialrådgiver miljø og etisk handel

merete.sunde@sykehusinnkjop.no